

MEER BOMEN.NU *magazine*

Sneller,
goedkoper,
socialer

.....

Verplant een zaailing

De natuur
levert genoeg
gratis plantgoed

.....

Meer Bomen Nu naar jouw gemeente

Zoals Bonnie
deed in Bakkum

.....

Frans Timmermans

Samen planten
we drie miljard
extra bomen!

Drie miljard extra bomen in Europa!

Het vooruitzicht dat onze kinderen en kleinkinderen oorlog zullen voeren over water is niet prettig. Het is wel een scenario waar we rekening mee moeten houden als we er niet in slagen de komende jaren een halt te brengen aan de klimaatcrisis en het biodiversiteitsverlies.

De Europese Unie werkt er hard aan om in 2050 het eerste klimaatneutrale continent ter wereld te zijn. Met behulp van de Europese Green Deal zullen we anders gaan boeren, eten, reizen, en wonen. Zodat ook volgende generaties een gezond en gelukkig leven kunnen leiden op onze planeet.

Één van de middelen waarmee we dit doel dichterbij brengen zijn bomen. Tussen nu en 2030 moeten er drie miljard bomen bijkomen in Europa om de natuur te herstellen, steden te verkoelen, vogels en insecten een thuis te bieden, meer CO₂ op te kunnen nemen, en om de strijd met klimaatverandering aan te gaan.

De werkwijze van Meer Bomen Nu is erg interessant. De campagne doet namelijk een aantal heel belangrijke dingen. Bijvoorbeeld wat betreft het tekort aan bomen – want drie miljard bomen hebben Europese boomkwekers niet 1-2-3 geleverd. Meer Bomen Nu vult dat aan door

gebruik te maken van jonge boompjes en struiken die op één plek ongewenst zijn op een andere plek te planten. Het is een creatieve, duurzame, en circulaire manier om te zorgen dat er sneller meer bomen geplant kunnen worden.

Bovendien geeft Meer Bomen Nu mensen door heel Nederland een manier om heel concreet een eigen bijdrage te leveren en hun klimaatambitie om te zetten in echte klimaatactie. Het was geweldig te zien hoe vorig jaar Nederlanders door het hele land in de rij stond om duizenden perenbomen te redden en een nieuw leven te gunnen.

Het besef dat elke boom, stek of plant er één is, is belangrijk om ons anders naar onze natuur te laten kijken. Of het nou naar bossen, onze achtertuin, of de berm is. Overal waar het groen is, draagt het bij aan een betere toekomst voor onze kinderen.

Uiteindelijk zijn wij allemaal onderdeel van die natuur. Er is geen tegenstelling tussen mens en natuur. De acties die we nemen om de klimaatcrisis te beperken, om het biodiversiteitsverlies te stoppen, doen voor onszelf en onze eigen gezondheid.

Dus laten we blijven planten; samen kunnen we die drie miljard nieuwe bomen halen!

Frans Timmermans

INHOUDSOPGAVE

6. Verplanten geeft hoop!

Projectleider Meer Bomen Nu
Hanneke van Ormondt

8. Gratis bomen. Hoe werkt dat?

De natuur produceert een
overdaad aan zaailingen

12. Zo begon het

MEERGroen, Urgenda en
Caring Farmers sloegen
de handen ineen

18. De vuilboom

Het symbool van de actie

20. Waar gaan de bomen heen?

Overall in het hele land verspreid

26. Samenwerken is een win-win

De samenwerking
met Staatsbosbeheer

28. Hoogtepunten

Een aantal bijzondere momenten
in het afgelopen jaar

30. Fossielvrij bomen uitdelen

Elektrisch rijden met de
aanhangwagen vol bomen

36. Dat telt snel op!

Alle cijfers op een rijtje

40. Iedereen kan meedoen

Gemeente, boswachters en jij!

48. Over bomen

Hoe maak je een mooie mix?

52. Krachtpatsers

Inspirerende vrijwilligers in het zonnetje

56. Bomenhubs door heel het land

Een tijdelijk thuis voor de zaailingen

58. Hoe verzorg ik mijn zaailing?

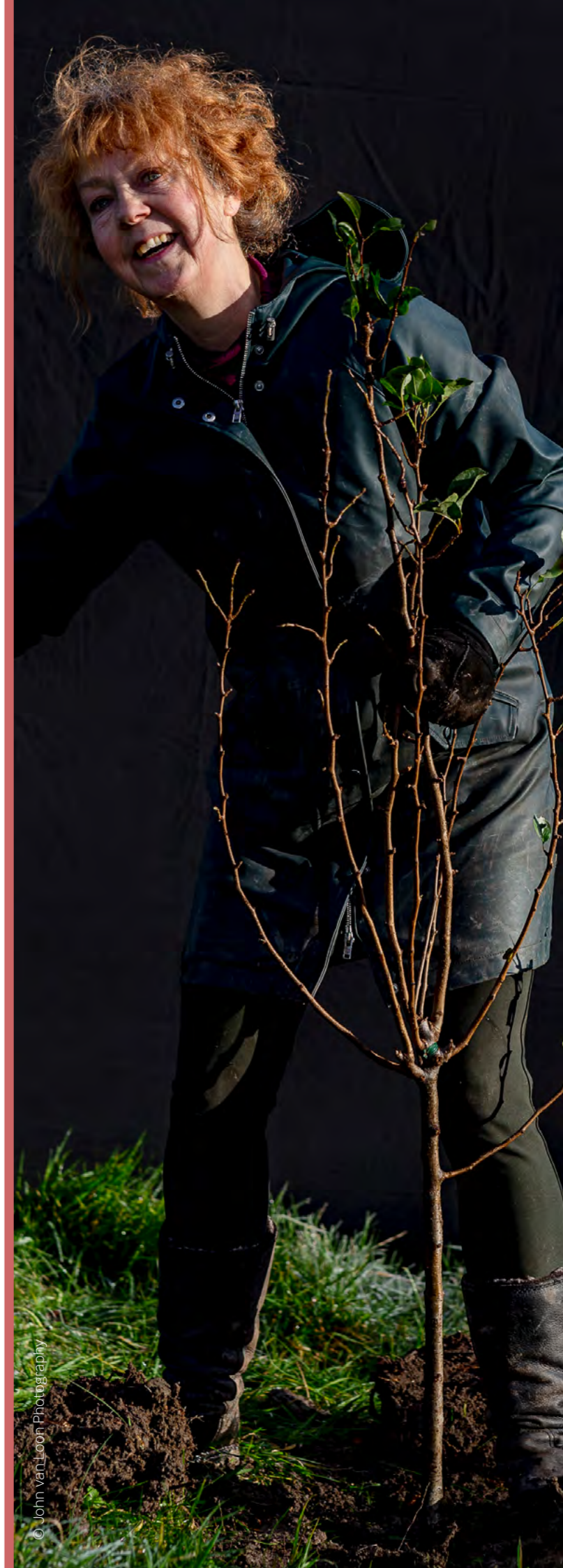
Een kleine handleiding:
van planten tot snoeien

60. Een kijkje vooruit

1 miljoen bomen in 2021-2022 met
nieuwe samenwerkingspartners

62. Met dank aan

Zonder deze partijen was het niet
hetzelfde geweest

Verplanten

geeft

hoop

«We kunnen Nederland veel sneller vergroenen. En goedkoper. En socialer.»

De ecologische crisis waar we in verkeren vereist een urgente, grootschalige en gezamenlijk uitgevoerde actie. Stichting MEERGroen, Caring Farmers en Urgenda hebben daarom de handen ineengeslagen om samen gratis bomen weg te geven. Wij zien bomen planten als dé oplossing om klimaatverandering te vertragen, de biodiversiteit te herstellen én om burgers een positief handelingsperspectief te bieden.

We kunnen Nederland veel sneller vergroenen. En goedkoper. En socialer. Door gebruik te maken van wat de natuur ons biedt, en door samen de handen uit de mouwen te steken, kunnen we miljoenen gratis bomen planten voor klimaat en biodiversiteit. We hoeven alleen maar anders naar groen te kijken en samen te werken.

In de natuur staan miljarden jonge zaailingen die het daar niet redden: ze staan te dicht langs het pad, zijn op die plek niet de gewenste soort, of ze zijn met te veel en concurreren elkaar weg. Deze zaailingen verdwijnen nu vaak in de versnipperaar, maar we kunnen ze ook verplanten. Iedere boswachter of gemeentegroenwerker die wat vrijwilligers wil begeleiden, kan gratis plantgoed leveren aan een boer die graag een groene haag langs zijn akker aanlegt. Zo vergroenen we het platteland zonder vele vergaderuren of bakken geld.

Onze droom is dat over enkele jaren verplanten dé standaard nieuwe werkwijze wordt van gemeenten en terreinbeheerders. Zo'n dertig jaar geleden hadden gemeentegroenbeheerders een bomendepot: een plek waar bomen en heesters, die op de

éne plek niet gewenst waren tijdelijk werden opgeslagen tot ze weer nodig waren. Heel circulair, maar helaas bijna overal verdwenen om plaats te maken voor een uurtje-fac-tuur-tje opdracht aan aannemers.

Wat nou als over twee jaar elke gemeente zijn eigen bomenhub heeft: een plekje waar iedereen ongewenste zaailingen en stekken kan inleveren. En waar elke boer, burger of gemeente die bomen wil planten ze weer gratis kan halen. Zo kan de bosmaaier voorgoed de kast in en ontstaat er een levendige ruilhandel in ecologisch verantwoord inheemse gratis planten en bomen. Mede mogelijk gemaakt door de vele vrijwilligers, schoolklassen en de reclassering die boswachters gaan helpen met natuurbeheer tijdens een leuke en leerzame dag in de buitenlucht.

Behalve dat we meer bomen planten voor klimaat en biodiversiteit, levert dit nog drie hele belangrijke dingen op: Ten eerste worden klimaatzorgen omgezet tot klimaatactie op zo'n manier dat echt iedereen van jong tot oud kan meehelpen. Ten tweede leren we anders naar de natuur te kijken. We zien de exponentiele kracht van de natuur en beseffen ons dat elke jonge boom, struik of stek de moeite waard is. En als laatste: we starten een andere economie, één die niet draait om geld maar om natuur en samenwerking.

Hanneke van Ormondt

Projectleider Meer Bomen Nu | Urgenda

*GRATIS
BOMMEN.
HOE
WERKT
DAT?*

© John van Loon Photography

De natuur produceert een overdaad aan bomen en struiken!

De natuur produceert ieder jaar een overdaad aan jonge bomen en struiken. Iedere eik, beuk, meidoorn en wilg produceert jaarlijks duizenden zaailingen. Deze hebben een belangrijke functie: ze worden opgegeten door wilde dieren en insecten, sommigen overleven en zijn de nieuwe generatie bomen en struiken. Maar de meesten halen het niet. Ze sterven af en vergaan en voeden daarmee de biotoop, of ze worden verwijderd en versnipperd als onderdeel van regulier natuurbeheer.

Op veel plekken is het mogelijk om een groot deel van deze jonge aanwas te oogsten om ze elders een kans te geven om op te groeien. Deze zaailingen worden nu vaak al verwijderd om open plekken te creëren, omdat er te veel van een bepaalde soort zijn of om ruimte te maken

voor bodemplanten. Meestal gebeurt dit machinaal door terreinbeheerder die per uur betaald worden. Meer Bomen Nu helpt graag met dit werk met vrijwilligers die de planten voorzichtig behandelen, sorteren en bewaren tot ze elders kans krijgen om uit te groeien. Leuk om te doen, we laten mooier bos achter en leveren zo een bijdrage op andere plekken aan biodiversiteit en CO₂-opslag.

Niet versnipperen, maar verplanten!

In deze zaailingen ligt dé oplossing voor het klimaat en biodiversiteit. Dat is de boodschap die Stichting MEERGroen al jaren over het voetlicht brengt: er is genoeg! Je hoeft ze alleen maar te herkennen en de overmaat te verplanten naar een plek waar ze gewenst zijn. Zo krijgt een kastanjeboom die in het bos op een donker plekje ontkiemt, bij een boer toch de kans om uit te groeien tot volwassen boom.

Een goede aanvulling op kweek!

Normaal gesproken worden bomen en struiken afgenomen bij boomkwekers. Dit blijft een essentieel onderdeel in ons streven naar meer bomen voor een beter klimaat. Want boomkwekers leveren bijzondere soorten, fruitbomen en mooie monumentale soorten. Maar met de hoeveelheid bomen die geplant moeten worden in Nederland voor het klimaat en voor landschapsherstel, kunnen kwekers deze vraag niet aan. Het verplanten van bomen biedt uitkomst.

Gratis, inheems en ecologisch verantwoord!

Met 'verplanten' als methode kunnen we in het hele land bossen, heggen, hagen, bermen volplanten. Gratis, veelal inheems en ecologisch verantwoord. Het enige wat je nodig hebt, zijn kundige terreinbeheerders of ecologen

die vrijwilligers kunnen aanwijzen wat de juiste exemplaren zijn en hoe ze die moeten oogsten en planten. En vervolgens te zorgen dat bij het uitplanten wordt gekozen voor een diverse mix met vroegbloeiers en laatbloeiers, snelle en langzame groeiers en fruit dragende soorten zoals vlierbessen of vogelkers voor maximaal profijt voor insecten en vogels.

In deze zaailingen ligt dé oplossing voor het klimaat en biodiversiteit.

ZO BEGON HET

Stichting MEERGroen heeft 13 jaar lang op kleine schaal en met succes zaailingen uitgespit en op andere plekken in Haarlemmermeer uitgeplant. In maart 2020 nodigde MEERGroen Urgenda uit om mee te denken over een mooie bestemming voor zo'n 50.000 zaailingen die door de hun vrijwilligers waren verzameld tijdens natuurbeheer. Urgenda mailde naar de Caring Farmers en twintig boeren meldden zich direct. Binnen drie weken was het geregeld: 50.000 jonge bomen en struiken kregen een plek op het platteland. Dat smaakte naar meer! "Volgend jaar een miljoen", spraken de organisaties af, en Meer Bomen Nu was geboren.

Door een plotselinge donatie van 150.000 perenbomen, veroorzaakten we in de hittegolf van 2020 perenboomfiles in het hele land. #redeenperenboom was trending en de campagne was opeens landelijk bekend. Half augustus tikte de teller de één miljoen aangevraagde bomen en struiken aan, en zetten we de teller stil. Half november ging de campagne echt van start.

Initiatiefnemer Urgenda – bomen voor het klimaat!

We stevenen af op 3 graden opwarming van de aarde en onze natuur met alles wat erin leeft, holt achteruit. Bomen planten is één van de goedkoopste oplossingen voor beide problemen. Veel mensen kennen Urgenda van de Klimaatzaak: in 2015 sleepte Urgenda de staat voor de rechter omdat die te weinig doet aan klimaatverandering. En Urgenda won, en won ook in hoger beroep in 2018 en 2019. De overheid zal nu aan de slag moeten.

Maar ondertussen werkt Urgenda zelf al ruim 10 jaar aan oplossingen. Urgenda is de organisatie voor innovatie en duurzaamheid die Nederland samen met bedrijven, overheden, maatschappelijke organisaties en particulieren sneller duurzaam wil maken. Aan de hand van

de visie 2030 werkt Urgenda met een concreet actieplan aan projecten op het gebied van duurzame bouw, mobiliteit, energie en circulaire economie. Zo maken ze huizen energieneutraal, zorghuizen duurzamer, organiseert zij regiotours langs koplopers en sociale mobiliteitsprojecten.

Steeds meer focust Urgenda ook op de landbouw en natuur. Want behalve dat we de uitstoot van CO₂ moeten verminderen, zullen we ook CO₂ moeten terug vangen om onder de anderhalve graad opwarming te blijven. Bomen planten gaat met de Meer Bomen Nu methode sneller, goedkoper en socialer en zo werkt Urgenda mee aan de groene beweging. Urgenda draagt binnen Meer Bomen Nu zorg voor organisatie, communicatie en financiën.

Initiatiefnemer Caring Farmers – bomen voor natuurinclusieve landbouw!

Natuurinclusieve landbouw, iedereen heeft er tegenwoordig zijn mond vol van. De Caring Farmers willen het waarmaken en liefst zo snel mogelijk.

Deze organisatie, waar momenteel 240 boeren en ruim 1000 wetenschappers, NGO's en consumenten bij zijn aangesloten, werkt aan een voedselsysteem waarin boer en klant elkaar kennen en respecteren en de biodiversiteit jaarlijks toeneemt. Een systeem waarin dieren buiten lopen en hun natuurlijke, soorteigen gedrag kunnen vertonen en meehelpen de kringloop te sluiten. Een landbouw zonder kunstmest en landbouwgif, maar waar juist de natuur wordt ingezet als plaagbestrijding. Dat betekent dat er meer bomen

en struiken nodig zijn langs boerenakkers en boerenerven. Want in deze bomen en struiken wonen vogels en insecten die meehelpen met het opeten van bladluizen en andere ongewenste insecten die de oogst aanvreten.

De Caring Farmers plantten afgelopen winter zo'n 70.000 bomen, waarvan een deel in voedselbossen, en staan open voor meer. Iedereen is welkom om aan te sluiten: van grootschalige veehouder tot biodynamische pluktuin of gewoon als consument. Want de landbouwtransitie doen we met zijn allen. De Caring Farmers planten vooral bomen en zijn als landelijk netwerk van bomenhubs onmisbaar voor de campagne.

Initiatiefnemer MEERGroen – bomen voor de biodiversiteit!

Stichting MEERGroen is in 2011 opgericht en zet zich sindsdien in voor hoogwaardig ecologisch groen en duurzaamheid met een grote verscheidenheid aan projecten: natuurbeheer en stadslandbouw, maar ook het bouwen van insectenhôtels, de aanleg van boomgaarden, de bouw van natuurspeelplaatsen, de opleiding en begeleiding van stagiaires, jeugdactiviteiten, het organiseren en het oprichten van burgerparticipatieplatforms. MEERGroen heeft tot doel om zoveel mogelijk mensen en organisaties te betrekken bij actieve groene burgerparticipatie. Daartoe hebben we een bijzonder vrijwilligers model waarbij je 7 dagen in de week aan 25 soorten ecologisch beheer mee kan doen: voor elk wat wils dus.

MEERGroen staat voor het omgaan met onze leefomgeving op een manier, waarbij niet kosten en rendement bepalend zijn maar ecologisch evenwicht, inspiratie en sociale cohesie. We gaan uit van het recht van bestaan van elke soort en niet alleen soorten die de mens van nut zijn. Onze natuurontwikkeling- en beheerprojecten voeren wij uit met als doel Maatschappelijke, Ecologische, Educatieve, Economische en Recreatieve M.E.E.E.R.waarden te cre-

eren met elkaar. Op deze manier krijgen we inzicht in de eindeloze en inspirerende complexiteit van de ecologische verbanden waar we ook als menselijke samenleving onderdeel van zijn.

MEERGroen is de bedenker van de Meer Bomen Nu (ver)plantmethode, levert de broodnodige ecologische kennis en runt een grote bomenhub in Hoofddorp en begeleidt vele oogstdagen.

*Bomen voor
het klimaat,
natuurinclusieve
landbouw
& biodiversiteit*

De vuil boom

De Vuilboom, ook wel sporkehout genoemd, is hard op weg het symbool van de Meer Bomen Nu actie te worden. Wat is er zo speciaal aan de vuilboom?

- 1.** De naam klinkt niet zo lekker, maar trekt welde aandacht. De verwijzing naar 'vuil' komt doordat de thee uit de bast van deze boom een van de meest laxerende middelen uit de natuur is. Dat is handig, want het helpt goed tegen knagende herten die het boompje liever laten staan. Ook helpt het om al het vuil uit je lichaam kwijt te raken. Zo deden ze dat bij detoxkuren - avant la lettre- vanaf de steentijd.

- 2.** De vuilboom is de waardplant voor de rups van het booblauwtje en de citroenvlinder. Graag geziene gasten in een tuin.

- 3.** De vuilboom is zo geliefd omdat deze het langste bloeit en bessen maakt van alle planten in Nederland. Ideaal voor insecten en vogels en dus voor de biodiversiteit.

 bloei van april tot september

 bessen van mei tot oktober

- 4.** Houtskool van de vuilboom is van goede kwaliteit. De dichtheid is hoog, en daardoor ook het brandvermogen. Perfect voor het maken van buskruit vond Napoleon Bonaparte, in zijn tijd was deze soort daarom bijna uitgeroeid.

- 5.** Als je een eik of een wilg plant in je tuin, leven die meestal niet zo lang omdat ze heel groot worden. Maar de vuilboom houdt het bij een bescheiden 3 meter. Ideaal dus om je tuin mee te vergroenen en biodivers te maken. Kortom: tuinen van Nederland verdienen minder tegels en meer vuilbomen!

Er zijn verschillende ondersoorten van de vuilboom. Zo groeien ze in moerasgebieden met hun voeten in het water, maar ook op droge arme zandgronden in de duinen en de Veluwe. De gemeenschappelijke factoren daarbij zijn de lage zuurtegraad en nutriënten beschikbaarheid in de bodem. Spontaan kiemen doen ze niet in de rijke klei en tuin bodems, maar als zaailing of als aflegger geplant, doen ze het bijna overal.

© Esim Cohen Stuart

Waar gaan de bomen heen?

Meer Bomen Nu verspreidt de bomen over heel Nederland. Van kinderboerderijen tot bedrijventerreinen en van achtertuintjes tot beginnende voedselbossen.

NIEUWBOUWWIJK ALMERE OOSTERWOLD

In de nieuwe groene woonwijk Almere Oosterwold bouwen de nieuwe bewoners hun eigen huis op grote kavels waar heel veel ruimte is voor nieuw groen. Van de zomer ging het nieuws over gratis perenbomen als een vuurtje door de wijk. Ook de zaailingen vonden gretig aftrek, en omdat de hele wijk be-

staat uit mensen in het zelfde schuitje was er veel sociale cohesie: mensen hielpen elkaar met het uitdelen van bomen, hielpen met oogsten en haalden karrenvol bomen op uit hubs in Amsterdam en Hoofddorp om uit te delen. Oosterwold is zeker 20.000 bomen en struiken rijker door Meer Bomen Nu.

DE NATUURTUIN

Alweer 3 jaar geleden verhuisden Rob en Christel met hun kinderen Luca en Sienna naar het pittoreske Bokhoven, net boven 's-Hertogenbosch. Ze wilden gelijkvloers gaan wonen voor hun dochter Sienna (6 jaar). Zij heeft een erfelijke spierziekte SMA (Spinale Musculaire Atrofie, het dunner worden van de spieren. Meer informatie: Beatrix Spierfonds) en zit in een rolstoel. In Bokhoven kregen ze de kans om zelf een woning te bouwen met een ruime tuin van 1200 m2. Aangezien ze niet heel makkelijk met Sienna de natuur in kunnen, willen

ze de natuur graag naar het huis halen. Een kronkelpad in de tuin wordt een boslaantje dankzij de bomen van Meer Bomen Nu.

Via instagram kwam Christel in aanraking met het 1 miljoen bomen project en als beginnende tuinier deed ze mee met één van de oogstdagen onder leiding van een boswachter. Bij een aantal afhaallocaties raakte ze met verschillende natuurliefhebbers aan de praat en deed ze inspiratie op voor het volgende project: een mini voedselbos!

LANDGOED RORIK

Landgoed Rorik is een kersvers gebied dat wordt beheerd door negen startende agrarische ondernemers, aangesloten bij de Caring Farmers. Het wordt een ecologische parel met een zelfvoorzienend restaurant, kleine camping, biologische landbouw, pluktuin, wijngaard en vogelweide. Nu is alles nog volop in ontwikkeling, dus de jonge boeren kunnen alle hulp gebruiken. Ze waren dolblij dat ze konden helpen met het inkuilen en weggeven van vele duizenden perenbo-

men, in ruil voor appel- en perenbomen. De nieuw ingeplante perenboomgaard telt 3.000 fruitbomen en daarnaast werden op diverse plekken hagen en heggen aangeplant met Meer Bomen Nu zaailingen. Zo biedt het landgoed meer vogels en insecten, en die zijn belangrijk als natuurlijke plaagbestrijding zodat chemische middelen niet nodig zijn. "Dolblij zijn we met de hulp van Meer Bomen Nu", zeggen groenteteler Kasper en boomgaardbeheerders Aisha en Anne.

WEESPERSLUIS

Bij Weesp ligt de nieuwbouwwijk Weespersluis waarvoor in 't Breedland - tussen Weespersluis en de A1 - natuurcompensatie plaatsvindt. Een VVD-raadslid had per aangenomen motie geregeld dat de gemeente zou gaan onderzoeken waar meer ruimte was voor bomen. Een van de nieuwe bewoners gaf het gebied op als plantlocatie bij Meer Bomen Nu. Toen ging de bal rollen. Meer Bomen Nu ging in gesprek met de aannemer en heeft toen in overleg met de ecooloog 13.000 zaailingen geleverd van inheemse soor-

ten behorend bij het gebied: zwarte els, wilg, vlier, meidoorn en berk. Op drie regenachtige dagen hebben oude en nieuwe bewoners, aangevuld met Meer Bomen Nu vrijwilligers, samen 13.000 zaailingen geplant op 3 hectare weiland langs de A1. De bewoners zijn superenthousiast en geven ons regelmatige updates over welke bomen goed aanslaan en dat ze genoeg water hebben. Ze zijn zo enthousiast dat er wordt gesproken om volgend jaar meer dan 10 hectare bij te planten!

Samenwerken is een win-win

Staatsbosbeheer is als grootste bosbeheerder van Nederland een hele belangrijke partner, want zij kunnen ons toegang geven tot oogstlocaties in het hele land. Boswachters Harco Bergman van het Kuinderbos en Linda Meijvogel van het Drents-Friese Wold vertellen hoe de samenwerking met Meer Bomen Nu uitpakte tot een win-win situatie.

Op de vraag hoe de samenwerking verliep, antwoordt Linda Meijvogel enthousiast: "het was een uiterst positieve ervaring!" In het afgelopen jaar heeft Linda met uiterst betrokken vrijwilligers op verschillende locaties in Drents-Friese Wold zaailingen geoogst. "Er werd veel werk verzet dat normaal gesproken gedaan moet worden door betaalde krachten. Helaas gooide de pandemie roet in het eten! Ik was erg blij met de extra hulp van de vrijwilligers."

De heide redden

In het Drents-Friese Wold is er een aantal jaren gelden op verschillende locaties geplagd.

Dit is gedaan om de heidevegetaties meer kans te geven en om verbindingen te creëren tussen verschillende heidegebieden. Plaggen houdt in dat de bovenste grondlaag met begroeiing en voedingsstoffen wordt verwijderd. Dit is gunstig voor heidevegetaties, omdat deze het best gedijen op een bodem met weinig voedingsstoffen. Het maken van verbindingen tussen heidegebieden is belangrijk om de aanwezige fauna, zoals hagedissen en vlinders een kans te geven om te kunnen bewegen van A naar B. Dit is van uiterst belang voor het voortbestaan van verschillende soorten fauna die zijn gebonden aan heidevegetaties. Een donker en koel bos werkt voor verschil-

lende soorten fauna als een ondoordringbare hindernis. Op de geplagde stukken komen naast de heideplantjes ook bomen en struiken omhoog. Een deel daarvan vormt geen probleem, want deze vormen bijvoorbeeld beschutting tegen de wind voor vlinders. Alleen als hier niks aan wordt gedaan groeit het helemaal dicht en geeft Linda aan: "Dan ben je als beheerder weer terug bij af". Normaal gesproken werden deze ongewenste bomen en struiken onderaan de stam afgezaagd of met de gehele kluit verwijderd. Waarna zij vervolgens ergens op een stapel in het bos belanden. Linda is erg blij met de samenwerking, omdat de verwijderde bomen en struiken

nu elders een kans krijgen in plaats van ergens liggen te verpieteren. Linda antwoordt dan ook op de vraag of zij volgend plantseizoen weer wilt samenwerken volmondig: "JA!"

Win-win situatie

Linda Meijvogel geeft aan dat zij erg heeft genoten van de samenwerking met Meer Bomen Nu en raadt dan ook andere boswachters aan – als zij een beschikbare locatie hebben – zich te melden bij Meer Bomen Nu. Voor beide partijen is het een win-win: de boswachter krijgt gratis beheer en Meer Bomen Nu krijgen de benodigde zaailingen voor hun campagne. Aarzel niet en help Meer Bomen Nu bij het vergroenen van Nederland!

Harco is boswachter in het Kuinderbos in de Noord-oostpolder en werd in eerste instantie door Urgenda benaderd om perenbomen te mogen inkuilen in Kuinderbos. Ik heb gelijk toegezegd, vertelt hij, omdat ik de actie Meer Bomen Nu al met bewondering volgde.

"Het streven van Meer Bomen Nu om het overschot aan zaailingen te verplanten naar het buitengebied vind ik erg goed. Op de heide van Kuinderbos is een overschot aan berken en elzen.

Om natuurdoelen en de bijgaande subsidies (SNL) te behalen moet deze opslag worden verwijderd. Normaal gesproken wordt er niks mee gedaan.

Door samenwerking met Meer Bomen Nu krijgen de zaailingen nog een kans in het buitengebied.

Twee zaterdagen lang zijn er door enthousiaste en betrokken vrijwilligers duizend jonge berken geoogst. De samenwerking met Meer Bomen Nu is een win-win-win situatie voor Meer Bomen Nu, de burger en het Kuinderbos. Volgend jaar doe ik weer mee!"

Hoogtepunten

DONEER-EEN-ZAAILING-DAGEN

In bijna iedere tuin is wel een jonge boom of struik te vinden die daar niet zal overleven omdat deze te weinig licht krijgt of ongewenst is. De campagne Meer Bomen Nu organiseert daarom 'doneer-een-zaailing-dagen'. Hierbij roepen we alle Nederlanders op om de tuin in te duiken en zaailingen, stekken en slieten te verzamelen en in te leveren bij één van de vele inleverpunten in het hele land. De spreiding van bloeitijden zijn essentieel voor de biodiversiteit.

STRIUKROVEN

Meer Bomen Nu werkt samen met de Struikrovers. Wijken, straten en bedrijventerreinen die worden verbouwd worden namelijk helemaal leeggehaald en zo gaan de struiken en planten uit deze tuinen verloren. Zonde, vinden de Struikrovers! Ze redden daarom struiken en bomen uit sloopgebieden, dit doen ze samen met de buurtbewoners. Omdat het plantgoed in tuinen van omwonenden belandt, redden ze vaak alleen kleine struikjes. Door de handen ineen te slaan konden we ook zaailingen en groter plantgoed redden uit een park dat werd verbouwd. Extra veel winst dus!

ACTIE 'KOELE PEER'

Als koelmiddel bevatten oude koelkasten vaak nog de zeer schadelijke F-gassen. Sommige van deze gassen zijn wel 2.000 keer slechter voor het klimaat dan CO₂! Urgenda vindt het belangrijk dat iedereen deze apparaten op een veilige en correcte manier recyclet. Voor elke ingeleverde koelkast gaven wij daarom 5 perenbomen weg. Dat is dubbele winst voor het klimaat, want bomen leggen juist weer CO₂ vast!

ZES HECTARE BLOEMENLINT ZAAIEN ONDER BOMEN

Het duurt wel even voordat de jonge aangeplante zaailingen bloemen en bessen geven voor insecten en vogels. Daarom raadt Meer Bomen Nu aan om onder de bomen een inheems bloemenmengsel te zaaien, zodat elke plantlocatie al het eerste voorjaar een grote winst is voor de biodiversiteit.

Dankzij een donatie van de Triodos Foundation konden acht Caring Farmers onder hun bomen inheemse bloemen zaaien: een prachtig mengsel met 20 verschillende soorten bloemen en kruiden van Cruydhoeck. Inheemse bloemen zijn erg belangrijk, want Hollandse insecten houden van de Hollandse pot! Dat is een belangrijke boodschap voor kinderen en zij mochten dan ook helpen zaaien bij acht verschillende Caring Farmers. Jeugdjournaal was er de eerste keer bij, dus veel kinderen kregen de boodschap mee!

Wie deden er mee?

Boeren in het Bos, Biodynamische boerderij Zuuver, Herenboerderij Op t Lies, Boerderij Buiten Bant, Landgoed Rorik, De Melkbrouwerij, Oldeneel biologische moestuin, Fruit van Nien.

FOSSIEL VRIJ

BOMEN UITDELEN

Met karren vol zaailingen reden we het hele land door, van Friesland tot Limburg. We ontdekten dat meer en meer locaties ook daadwerkelijk inzetten op elektrisch rijden en vonden laadpalen bij de mooiste bossen, bomenhubs en boerderijen.

Rijd Elektrisch Red de Wereld

MisterGreen
ELECTRIC LEASE
www.mistergreen.nl

FOSSIELVRIJ HET LAND DOOR

Meer Bomen Nu plant bomen voor het klimaat. Het kan dan ook niet anders dan dat we de bomen zo veel mogelijk fossielvrij vervoeren. Hoe doe je dat? Het antwoord is simpel: met een elektrische auto mét trekhaak. De hele winter lang reden we het land door met twee Tesla's, geleased en vooral deels gesponsord via **MisterGreen**. Dat leverde niet alleen mooie beelden op, maar ook vooral ook goede gesprekken. Bij de oogstlocaties, tijdens het uitdelen en natuurlijk bij de laadpaal. Want kan dat wel, een elektrische auto met aanhanger? Zeker!

De EV-bomenparade

Als afsluiting van de Meer Bomen Nu campagne 2020-2021 organiseerden we de EV-bomenparade. Vanuit de bomenhub in Hoofddorp vertrokken een mooie diversiteit aan fossielvrije voertuigen. Van een rij Tesla's met aanhangwagen tot elektrische gemeentebusjes tot een Polestar. Stuk voor stuk met aanhangers volgeladen met de door onze vrijwilligers zorgvuldig verzamelde zaailingen. De chauffeurs vertrokken nagenoeg geluidloos richting alle windstreken om de laatste boompjes een mooie bestemming te geven.

Zo vierden we op deze dag dat we 500.000 bomen en struiken gratis weggaven. Deze actie was niet mogelijk zonder enthousiaste Tesla-rijders, en vele vrijwilligers die voor ons met hun eigen elektrische voerduigen zijn uitgereden. Het mooie is dat al deze enthousiaste chauffeurs én de Tesla Owners Club Nederland volgende winter weer willen helpen.

MISTERGREEN

Het leasebedrijf MisterGreen leverde twee Tesla Model X zodat Meer Bomen Nu de hele winter lang haar zaailingen fossielvrij kon bezorgen aan grote bomenhubs en plantlocaties! MisterGreen heeft uitsluitend volledig elektrische auto's. Wij rusten niet tot het gebruik van fossiele brandstoffen voor mobiliteit de wereld uit is. #EndFossilFuel now! Meer weten? Kijk op www.mistergreen.nl.

KLIMAAT ROUTE

Tja, en daar zit je dan opeens met een Tesla én aanhanger in Amsterdam, maar geen parkeerplek. Klimaatroute schoot te hulp en liet ons de hele winter gratis parkeren én opladen!

Operationeel Directeur Robbin van Rooij: "Meer Bomen Nu gaat om samen handen uit de mouwen en te helpen waar je kan. Bomen planten sluit prachtig aan bij onze klimaatdoelstelling dus we waren blij dat we op deze manier konden helpen. Zo kan elk bedrijf wel iets doen!"

Klimaatroute is een adviesbureau met een missie en een overtuiging: "Nederland Klimaatneutraal in 2030" en "energieneutraal wonen heeft de toekomst". Sinds 2011 activeren ze woningeigenaren

om energieadvies om te zetten tot actie, dus om daadwerkelijke energiebesparende (of opwekkende) maatregelen te nemen.

Ze helpen hun opdrachtgevers (gemeenten, provincies en omgevingsdiensten) bij het reduceren van CO₂-uitstoot door energiegebruik bij woningeigenaren en huurders te verlagen. Op de particuliere markt hebben ze al ruim 15.000 bewoners en 30.000 MKB'ers en sportverenigingen begeleid bij het realiseren van energiebesparende maatregelen.

RAMON - REED MET ZIJN ELEKTRISCHE BUS ZAAILINGEN IN ZEELAND ROND

Ramon kwam speciaal voor de EV-parade helemaal uit Zeeland gereden met zijn elektrische bus. Een paar weken later deed Ramon nog zoetjes aan een ritje, omdat er zaailingen over waren in Oostvoorne. Vrijwilliger Ramon is enthousiast, behulpzaam, en stuur altijd genoeg foto's van succesvolle bezorgingen! De bus moet daarna wel even goed geschrobd worden...

CHRISTIAAN - STAGIAIR BIJ MEER BOMEN NU

"Bomen rondrijden in een Tesla was echt het hoogtepunt van mijn stage. Goed de dag plannen, vroeg opstaan en dan zo lang mogelijk proberen te rijden op een accu. Eerst dacht ik, lukt dat wel met een dikke aanhanger achter zo'n Tesla, maar je vliegt over de wegen heen. Het is ook makkelijk om te multitasken als je staat te laden. Zodra je dan op een plantlocatie aan komt rijden met een kar vol mooie boompjes en ook nog de e-mail hebt weggewerkt, dat voelt echt stoer."

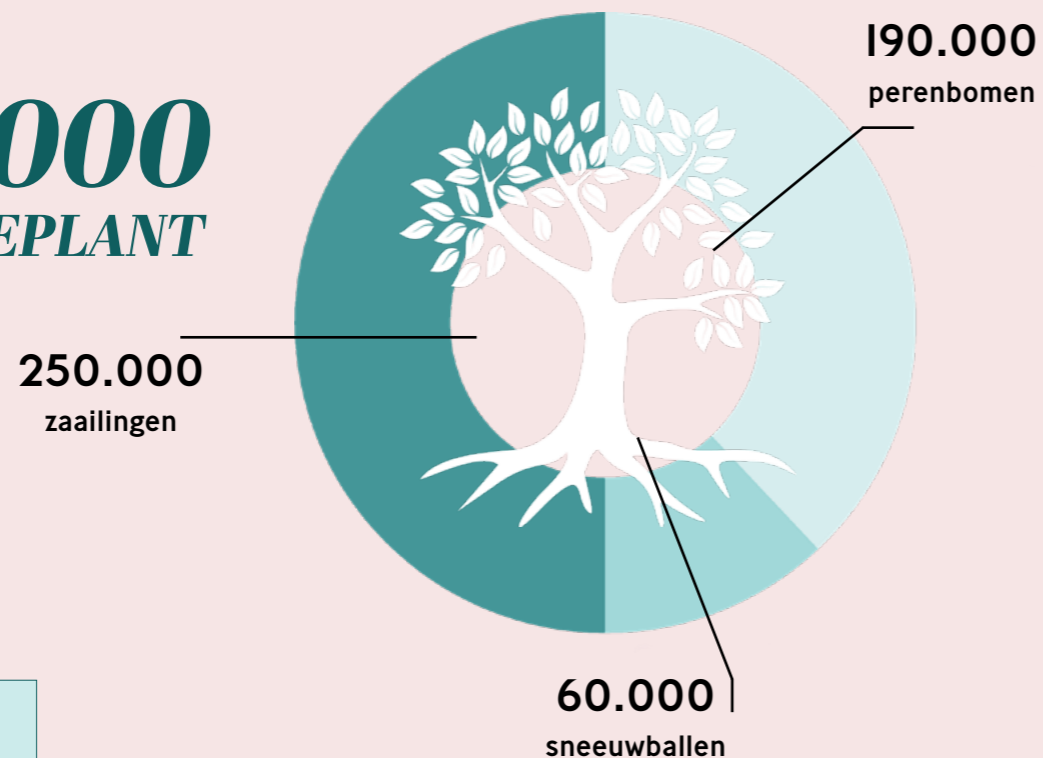
Toekomstige generaties

Bomen planten doen we om de planeet leefbaar te houden voor de komende generaties. De zaailing die we nu planten, is over 80 jaar een prachtige beuk, kastanje of eikenboom en hopelijk over 200 jaar nog steeds. We vinden het dan ook geweldig als kinderen meehelpen. En dat deden zel! Van alle leeftijden. Voor kinderen is bomen oogsten een heerlijk en leerzaam dagje uit. Volgend seizoen zien we er graag nog veel meer. Jong geleerd, oud gedaan!

Dat telt snel op!

500.000
BOMEN GEPLANT

70.000
naar Caring Farmers

80.000
naar voedsel- en
klimaatbossen bij burgers

100.000
naar particulieren,
gemeenten, natuur-
compensatieprojecten
en bedrijven

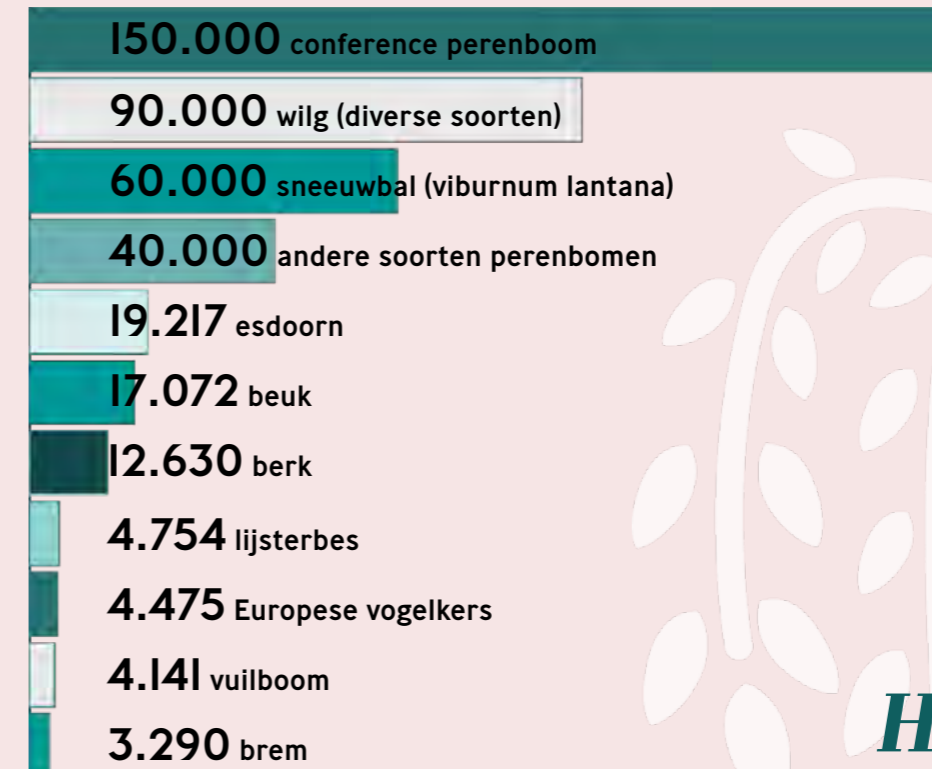
BESTEMMING VAN DE ZAAILINGEN

De perenbomen en sneeuwballen belandden vooral bij burgers, en een deel bij boeren.

80%

van de geplante zaailingen slaat aan, blijkt uit de enquête.

SOORTEN TOP 11 UITGEDEELDE BOMEN

HELPENDE HANDEN

« Altijd geldt:
meer biodiversiteit
is beter. »

EEN DERDE VAN AL ONZE BOMEN NAAR VOEDSELBOSSEN!

Een derde van al onze bomen ging naar voedselbossen: van burgers die eetbare tuinen maken tot boeren die windhagen aanlegden als eerste stap van een groot professioneel ontworpen voedselbos. Maar wat is nu een voedselbos?

Een voedselbos is een bos met eetbare planten, struiken en bomen. Wat Meer Bomen Nu betreft kan dat zo groot of klein als je het wilt. Plant je een paar fruitbomen, wat notenbomen en bessenstruiken of groenten erbij dan ben jij al de trotse eigenaar van jouw eigen mini-voedselbos. Altijd geldt: meer diversiteit, is beter. Hoe meer verschillende soorten bomen, struiken en planten er staan, hoe gevarieerder je oogst. En die gevarieerde oogst is niet alleen gezond voor jou, maar voor het gehele ecosysteem en voor alles wat er in leeft. Ook zij eten graag gevarieerd van het vroege voorjaar tot in het late najaar. Dus zoek vooral naar een combinatie van verschillende soorten fruitbomen: een appel- of perenboom en een zoete of zure kers. Misschien heb je wel plek voor een tamme kastanje of voor de wat kleinere hazelaar. Mooi aangevuld met struiken als de duindoorn, vlier of vijg. Met eventueel

nog wat (meerjarige) groenten als de groene asperge, aardpeer of artisjok.

Een goed voedselbos heeft net als een bosrand veel lichtinval zodat verschillende lagen, van kruiden tot bomen, zonlicht krijgen. Zo kan er een rijke variatie aan bomen, struiken en planten groeien. Randen van mini-ecosystemen zijn zeer biodivers en kunnen een grote variatie aan bloemen, fruit, zaden en noten leveren. Inheemse soorten zijn erg belangrijk in alle voedselbossen, want hoewel die misschien niet direct het meeste lekkere eten voor ons opleveren, doen ze dat wel voor insecten. Voor voedselbossen kan Meer Bomen Nu helpen bij de start: wij leveren de inheemse soorten die de insecten aantrekken en gebruikt kunnen worden om de eerste windhagen aan te planten. Daarna zal je toch moeten uitwijken naar kwekers voor bijzondere fruit en notenbomen die wij niet in de natuur vinden. Kies daarvoor zoveel mogelijk voor biologische kwekers.

Naast mini-voedselbossen levert Meer Bomen Nu ook zaailingen aan veel grotere voedselbossen, zoals bij Boeren in het Bos.

© Eslin Cohen Stuart Photography

Iedereen kan meedoen: gemeente, boswachters en jij!

Met 'verplanten' als methode kunnen in het hele land bossen, heggen, hagen, bermen worden vol gepland. Gratis, veelal inheems en ecologisch verantwoord. Iedereen kan dit doen: de methode van Meer Bomen Nu is onbeperkt opschaalbaar. Iedere gemeente met parken en natuurgebieden in beheer kan de methode gebruiken om de doelen van de landelijke bossenstrategie te halen, iedere boswachter en groenbeheerder kan de versnipperaar en maaier in de schuur laten staan en met onze vrijwilligers aan de slag, en iedereen met een stukje grond kan bomenhub worden!

VOOR GROENERE GEMEENTEN

Gemeenten zijn onmisbaar in dit project. Meer natuur in de gemeente heeft zoveel voordelen: minder wateroverlast, minder hittestress, meer fluitende vogels en groen en dus woonplezier! Meer Bomen Nu is toegankelijk en goedkoop - bomen haal je namelijk gratis uit je eigen natuur- en parkgebied!

Wat kan beginnen als pilot met groenbeheerders en Meer Bomen Nu vrijwilligers, kan leiden tot een verandering in beleid. Hoe mooi zou het zijn als iedere gemeente en bomenhub had, waar mensen zaailingen kunnen ophalen en inleveren?

Hoe mooi zou het zijn, als de gemeente met deze bomenhub een onuitputtelijke bron had om lelijke berm, kale grasveldjes en pleinen te vergroenen? De maaier kan in de schuur blijven staan!

Wethouder Ivens (Amsterdam): "We moeten onze stad vergroenen en zorgen voor meer bomen. Samen met Meer Bomen Nu zijn er afgelopen half jaar 14.000 zaailingen en grotere perenbomen en sneeuwballen in Amsterdam geplant. Deze bomen waren anders verloren gegaan. Een fantastische actie dus, die we graag komende jaren opnieuw samen doen."

◀ Wethouder Ivens (SP) van de gemeente Amsterdam plant samen met vrijwilligerscoördinator Manou van het Amsterdamse bos een jonge els.

BOSWACHTERS EN GROENBEHEERDERS ONMISBAAR

Dit project bestaat niet zonder groenbeheerders en boswachters. Wij hebben bomenkenners nodig, die passie voor hun natuurgebied en met hun eigen, of onze vrijwilligers op stap willen gaan om zaailingen te oogsten, sorteren en labelen.

Manou van der Noort van het Amsterdamse Bos is de drijvende kracht achter de samenwerking: "Mijn vrijwilligers zijn super enthousiast. Voorheen verwij-

derden ze ook bomen en struiken op plekken waar ze ongewenst waren, maar dan maakten we er een takkenril van. Ze vinden het werk leuker als ze weten dat hun zaailingen ergens anders een kans krijgen om een volwassen boom te worden. Door deze manier van werken heb ik blijere vrijwilligers en besparen we ook nog eens een hoop geld dat we voor andere doeleinden kunnen gebruiken. Circulair groenbeheer, dat zou iedere gemeente moeten doen."

© John van Loon Photography

Bonnie haalde Meer Bomen Nu naar haar gemeente

Half november 2020 kwam er een mail bij ons binnen van Bonnie Snoek uit Bakkum. Zij schreef ons dat ze zich ernstige zorgen maakt over het biodiversiteitsverlies binnen Nederland en graag met haar eigen gemeente mee wilde doen aan de actie. Ook zag ze mogelijkheden bij PWN, het waterleidingbedrijf dat het Noord-Hollands duinreservaat beheert. Natuurlijk maakt Meer Bomen Nu graag gebruik van het lokale netwerk van mensen. We hebben Bonnie dan ook aangemoedigd vooral zelf contact te leggen met gemeente en PWN. Een week later liet Bonnie al weten dat ze een afspraak had met de wethouder en contact had gelegd met de plaatselijke boswachter van PWN.

De gemeente wilde graag meedoen en Bonnie heeft de samen

werking opgezocht met lokale initiatieven zoals Transitie Castricum en De Bijzzaak. Na een paar enthousiaste berichten in de lokale krant meldden zich een behoorlijk aantal vrijwilligers aan die graag mee wilden helpen. Zowel jong als oud, mét en zonder groene vingers. Zo is alles gaan rollen en binnen enkele maanden ontstonden er lokale activiteiten, werden er oogstlocaties aangemeld en heeft de groep zelfs een bomenhub voor elkaar gekregen. Vanaf december zijn er diverse oogstdagen georganiseerd en half maart heeft BomenHub Bakkum ongeveer 4000 bomen en struiken uitgedeeld aan blijde burgers die hun tuin willen vergroenen.

Inmiddels is de groep rond Bonnie zo ver gegroeid dat zij allerlei activiteiten zelf

ontwikkelen en meeliften met de MeerBomenNu-campagne. Hiermee is Bakkum een mooi voorbeeld hoe onze campagne op lokaal niveau over heel het land kan worden uitgerold!

Bonnie: “Meer Bomen Nu heeft me geholpen om een groene beweging binnen ons dorp op gang te krijgen. Het is helemaal niet moeilijk en echt heel leuk om te doen. Het belangrijkste is om andere mensen op te zoeken die ook enthousiast zijn, contacten te leggen en gewoon beginnen. Dan ontstaat er iets onbetaalbaar.” Wil jij onze actie naar jouw gemeente halen? Doen! Heb je daar vragen over? Neem dan contact met ons op, dan geven wij tips en tricks om de groene beweging binnen jouw gemeente ook op gang te brengen!

STUKJE GROND? WORD BOMENHUB!

Heb jij een stukje grond? Een moestuin die leeg staat in de winter? En vind je het leuk om flink aan de slag te gaan? Word Bomenhub!

Een Bomenhub is een zelfstandig logistiek punt. Met 100 m² kan je al flink wat doen. Op een bomenhub kuilen we tijdelijk zaailingen in. Inkuilen is het bundelen van zaailingen, die je vervolgens in bosjes dicht op elkaar in geulen zet. Een beetje aarde overheen, en klaar! Dit doen we zodat de wortels niet uitdrogen. Slieten en stekken kunnen ook in emmers water worden gezet. Zaailingen, slieten en stekken kunnen ook (tijdelijk) in de sloot.

Meld je aan op de website, je krijgt dan een profiel bij Meer Bomen Nu. Via deze weg kunnen vrijwilligers en planters zich bij jou melden.

Graaf geulen, waar de bossen zaailingen kunnen worden ingekuild.

Verzamel een clubje van vrijwilligers.

Planters uit de buurt melden zich bij jou aan.

Organiseer uitdeeldagen. Dat kan één of twee keer groot, of standaard op een bepaalde dag van de week.

Flexibiliteit is belangrijk voor bomenhubs, waardoor het handig kan zijn als je dicht bij de bomenhub woont. Soms krijgen we onverwacht een donatie die per direct ergens ingekuild moet worden, of een andere bomenhub is onverwachts niet beschikbaar! Ook nog een optie: je kunt de bomenhub zelf vullen, door in samenwerking met de gemeente vlak bij de hub te oogsten!

WORD VRIJWILLIGER!

Zonder duizenden vrijwilligers geen miljoen bomen. Iedereen kan bijdragen!

Een dagje werken in de buitenlucht? Ga mee oogsten of planten! **Meld je aan op de website**, dan krijg je automatisch een mail wanneer er een dag plaatsvindt binnen een straal van 25 km.

Ben je een **netwerker**? Nodig je gemeente uit, zoals Bonnie!

Houd je wel van een ritje? Word **chauffeur**! Er moeten vaak genoeg zaailingen uitgewisselt worden om voor iedereen een biodiverse mix te creëren. Een eigen aanhanger is een pré!

Wil je mensen blij maken, maar heb je geen stukje grond? **Ondersteun** dan de bomenhub bij jou in de buurt: kuil in, organiseer, deel uit!

Het is helemaal
niet moeilijk en
echt heel leuk
om te doen.

Over bomen

Een gouden regel voor het verhogen van de biodiversiteit is om zo veel mogelijk afwisseling te hebben in soorten en hun bloeitijden. Voor bijen, vlinders en andere insecten is nectar en stuifmeel een eerste levensbehoefte. Dit vinden zij in de bloemen van bomen, struiken en planten, maar door de verlaagde biodiversiteit is er vaak een tekort. Om dit te voorkomen moet er een jaarronde bloei zijn, dit houdt in dat er in het voorjaar en de zomer altijd iets bloeit. Bomen, struiken en planten hebben allemaal verschillende bloeitijden, de sleedoorn bloeit vanaf maart, de meidoorn in mei/juni en de Hollandse linde in juni/juli. Door het spreiden van de bloeitijden in de beplanting zorg je er voor dat de bijen, vlinders en andere insecten altijd te eten hebben.

Pionierbomen

De naam verradt het al: pionierbomen zijn, net als pioniers in de vroege jaren van de VS, de eerste 'kolonisators' van nieuwe stukken grond. Het zijn dus bomen die als eerste groeien op open plekken. Hoe meer zonlicht, hoe beter. Ze groeien snel, produceren licht hout en hun zaden zijn makkelijk te verspreiden door de wind. Als je een wandeling maakt op de Veluwe of andere plekken met arme zandgronden, dan zie je vaak als eerste berken en grove

dennen groeien. Op kleiige gronden zijn elzen en wilgen echte pioniers. Na verloop van tijd, als de bodem meer humus bevat en er steeds meer schaduw ontstaat door de aanwezige bomen, is de weg vrij voor andere boomsoorten die trager groeien en een bosklimaat eisen. Dit proces van pioniersvegetatie naar zogeheten climaxvegetatie heet successie. Deze successie is weer verschillend per bodemtype, want elke grondsoort heeft zijn eigen kenmerkende boomsoorten.

Stikstofbindende soorten

Veel bomen zijn in staat tot het binden van stikstof. De vlinderbloemigen zijn hiervan de bekendste. Deze bomen kunnen stikstof binden doordat de wortels van de boom een symbiose (samenwerking) aangaan met Rhizobiumbacteriën. Met deze symbiose is de boom in staat om de bodem te verrijken met stikstof. De Rhizobiumbacteriën vormen stikstofwortelknolletjes op de wortels van de boom, waardoor de boom in staat is om stikstof uit de lucht te halen en dat via verschillende processen om kan zetten in Nitraat dat is opgelost in bodemvocht. Het nitraat kan vervolgens opgenomen door de wortels van de boom. Nitraat is voor bomen hét belangrijkste voedsel dat ze op kunnen nemen uit de bodem.

Bekende stikstofbindende bomen en struiken zijn; Robinia (*Robinia pseudoacacia*), Brem (*Cytisus scoparius*), Gaspeldoorn (*Ulex europaeus*) en Olijfwilg (*Elaeagnus spec.*). Elzensoorten (*Alnus spec.*) zijn ook in staat tot het binden van stikstof, maar doen dit in symbiose met Frankia-bacteriën.

Wilgensoorten

Het geslacht *Salix* (Wilg) bestaat uit meer dan 300 verschillende soorten die wereldwijd voorkomen. Van al deze soorten komen er in Nederland twaalf soorten van nature voor. De meeste mensen kennen wilgen alleen als Knotwilg, maar dit is eigenlijk alleen een manier van onderhoud aan een wilg. De bekendste wilgensoorten in Nederland zijn: Schietwilg (*Salix alba*), Boswilg (*Salix caprea*), Katwilg (*Salix viminalis*) en Grauwe wilg (*Salix cinerea*).

Wilgen zijn van groot belang in de Nederlandse natuur. Wilgen bloeien relatief vroeg in het jaar en de nectar en stuifmeel is van levensbelang als voedselbron voor veel vroeg vliegende insecten. Gemiddeld zijn er 450 insectensoorten gebonden aan de wilg! Wilgenblad, schors en zachthout, maar ook dood hout is zowel voedselbron als schuilplaats voor vele insecten of hun larven. Wilgen komen ook vrijwel overal voor, als de grond naar vochtig genoeg is en ze genoeg zonlicht krijgen.

Gemiddeld zijn er 450 insectensoorten gebonden aan de wilg!

Stekken

Een leuke en makkelijke manier om planten te vermeerderen is stekken. Veel planten lenen zich hier prima voor: ze zijn in staat om nieuwe wortels aan te maken op een afgeknipte stengel. Het vermeerderen van planten kan dan snel verlopen! Enkele bekende voorbeelden van planten die zich goed laten stekken zijn: vlinderstruik, gewone vlier, wilgen(tenen), kardinaalsmuts, forsythia en nog zo veel meer.

Raadpleeg vooral het internet als je wil weten of een struik gestekt kan worden en hoe dat dan precies moet. Het stekken van vlinderstruik en vlier verloopt in elk geval hetzelfde. Zorg voor een scherpe snoeischaar, knip een stengel af en steek 'm in de grond. Zorg dat er twee bladknoppen onder de grond komen en twee knoppen boven de grond. Dit zorgt ervoor dat de stek ondergronds kan wortelen en bovengronds bladeren kan vormen.

De beste tijd om te stekken is vaak in de herfst. De plant gaat dan in rust en kan dan al z'n energie steken in het wortelen. Het voorjaar kan ook, als het maar niet te warm is en als de stek maar over voldoende vocht beschikt. Probeer het vooral, het loont de moeite!

Besneeuwde vijgenstekken ►

KRACHT PATSERS

Aan inspirerende
vrijwilligers geen
gebrek!

DIRK verzamelde zaailingen
met zijn kar

BOUKE regelde oogst- &
uitgiftedagen in heel
Noord-Holland

SAM & FIENE hielpen
meerdere malen
'een plantje mee'

HEENA werkte de
hele winter mee in het
Amsterdamse Bos

IRMA OOGST ZELFSTANDIG

IN ARNHEM

"Het overgrote deel van de zaailingen uit onze regio hebben we kunnen oogsten dankzij de positieve insteek van de gemeente Arnhem" vertelt Irma van Die, onze fanatieke regelaar uit Arnhem. Irma oogstte samen met wethouder Cathelijne Bouwkamp de eerste boom van Gelderland en kreeg in twee gebieden alle vrijheid om alle zaailingen die binnen twee meter van het pad stonden mee te nemen. Deze zouden anders toch wegge-maaid worden. Dit was dus een win-win situatie voor de gemeente en voor de campagne. De hele winter werkte ze door met groepjes vrijwilligers en oogstte ruim 15.000 boompjes, vooral lijsterbessen, vuilboompjes en berken, maar ook kleinere aantallen van andere soorten, zoals naaldbomen, eiken, beuken, hulst.

"Heel leuk was dat we de variatie aan soorten bomen konden uitbreiden (tot 38!) op andere locaties. Bij het arboretum Oostereng verzamelden we ruim 1.000 voor het arboretum 'ongewenste', maar voor ons 'gewilde' zaailingen, o.a. hazelaars, en honderden tamme kastanjes. En uit de Hemelse Berg haalden we o.a. beuk, esdoorn en robinia en uit terreinen/(bos)tuinen van een tiental particulieren vonden we o.a. taxus, notenbomen, sleedoorn en paardenkastanje."

De inzet van de vele vrijwilligers was fantastisch en vele kwamen vaker omdat ze het leuk vonden. Een paar quotes:

"Fijn om buiten fysiek bezig te zijn, en nog nuttig ook", "Heerlijk om een paar uur in het bos te zijn, zen word je ervan", "Gezellig, ik ontmoet alleen maar leuke mensen", "Leerzaam, aan de kleur van de wortels een boom herkennen", of "Even weg achter mijn computer en in de buitenlucht bikkelen". En vele variaties hierop!

Met de logistiek was het af en toe nog wat improviseren, maar gaandeweg het seizoen vielen de meeste stukjes op hun plek. Het Gelders Landschapsbeheer leende spaden en vrijwilligers boden aan om met auto en aanhanger boompjes te vervoeren naar inkuillocaties. Twee plekken waren bomenhubs: Stal Mansour en aan de Koningsweg in Schaarsbergen. Ideaal was het wanneer er groepen kwamen die de geoogste boompjes direct meenamen. Voor volgend jaar zou een grote bomenhub erbij heel welkom zijn!

Bomenhubs door heel het land

In een bomenhub komen bomen en struiken van verschillende oogstdagen bij elkaar. Daar worden ze tijdelijk opgeslagen, tot ze in een biodiverse mix naar de plantlocaties gaan. Bomenhubs zijn er in soorten en maten. Van een stukje grond waar we van een boer of boswachter zelf ons gang mochten gaan, tot levendige ruilplekken, plantasielen en achtertuinen.

Op het bedrijventerrein

De grootste bomenhub van het 2020-2021 seizoen was in Hoofddorp bij Franke van der Laan van stichting MEERGroen. Midden tussen de grote kantoren van multinationals ligt een hele idyllische plek die zeer afsteekt tegen de betonrijke omgeving. In het lente- en zomerseizoen ligt de focus er op het kweken van groenten voor de omliggende bedrijfskantines. Maar ook in het winterseizoen tussen de zaailingen door vind je er eten, zoals paarse boerenkool, knoflook en rabarber. Als de groentevakken vanaf november leeg geogst worden vult de grond zich rap met boompjes uit verwaarloosde bosgebieden.

© John van Loon Photography

In het stadspark

'Supervrijwilliger' Ant is zelf aan de slag gegaan in een Leids park. Ant benaderde de gemeente, regelde een kleine hub en mobiliseerde haar eigen kring. Zelfs in corona-tijd gaven ze meer dan 200 zaailingen weg aan boeren, burgers en buitenlui. Een strategische promotie bij de Tuinvogeltelling-webinar van IVN hielp hierbij.

Op de tuinderij

Caring Farmer David, van Kwekerij EKO-logisch was giga-Bomenhub voor de provincie Zuid-Holland. Zijn bedrijf is een deel glastuinbouw en een deel open teelt. In de winter had boer David genoeg ruimte om

duizenden zaailingen in te kuilen. Iedere keer als hij een aanhanger met zaailingen zijn terrein op zag rijden kwam hij even helpen inkuilen. Aan het einde van het seizoen hielden we meerdere uitdeel dagen. Auto's reden af en aan. Even een kopje koffie of thee, het was nooit te veel. Boer David is een van een hele groep boeren die zijn bedrijf openstelde als Bomenhub. Bedankt!

Tussen de duurzame woningen

Stijn Mertens woont op de proefplaats voor zelfbouw genaamd 'Minitopia' in Den Bosch. Dit is een plek waar bewoners zelf hun woning zo duurzaam mogelijk mogen inrichten. Minitopia is

een plek waar hele interessante huizen staan, gebouwd van leem, geïnspireerd op een yurt of volledig gefocust op vogels en insecten zoals het 'StinyHouse' van Stijn. Op een nog open plek in de woongemeenschap richtte Stijn deze winter een bomenhub in, en met succes! Vele bomen werden uitgedeeld, en ook Minitopia zelf werd langzaam maar steeds groener. Mooi om te zien was hoe met relatief weinig ruimte er zo veel bomen opgeslagen konden worden. Maar vooral; hoe veel helpende handen er altijd beschikbaar waren.

Hoe verzorg ik mijn zaailing?

Tja, dan sta je daar opeens als boer of burger met een arm vol zaailingen. En dan?

Planten

Stichting MEERGroen raadt aan om bij het planten van heggen en hagen de zaailingen redelijk dicht op elkaar te planten. Zo starten we met meer biodiversiteit en CO₂-opname per vierkante meter, en sluit het bladerdak sneller om onkruid zoals distels en zuring te weren. Het is bij het planten belangrijk dat je de hoge bomen in het midden of aan de noordkant van je haag zet, en de zon-minnende bloeiende en bessendragende struiken aan de buitenkant. Op de website vindt u een lijst met meer informatie over bomen en struiken.

Voor zowel bomen als struiken geldt dat ze een goed breed en diep gat nodig hebben, ongeveer een derde dieper en breder dan de wortels. Vul het gat met vochtige losse grond en stamp niet te hard aan. Het is erg belangrijk dat de jonge

aanplant genoeg water krijgt nu het voorjaar steeds droger wordt. Wees alert op uitbottende blaadjes die slap gaan hangen. Neem dan onmiddellijke actie door water te geven.

Beste tip: geduld!

Bomen en struiken die met kale wortels worden geplant, zonder kluit, hebben iets minder overlevingskans dan bomen en struiken mét kluit. Geef ze daarom tijd, liefde en geduld! Als ze het eerste jaar nog niet veel uitlopen, wil dat niet zeggen dat ze dat het jaar erna niet alsnog doen. De (beschadigde) wortels van de zaailingen moeten zich zo kunnen ontwikkelen dat ze verdamping van de hoeveelheid blad kunnen bijhouden. Terugsnoeien van zijtakken of de top kan een manier zijn om bij aanhoudende droogte de wortels de kans te geven zich voldoende te ontwikkelen, maar liever laten we de planten natuurlijk groeien zonder snoeien.

Bloemenzaad helpt

Belangrijk advies: zaai van tevoren alvast in met een inheems bloemen- en kruidenmengsel. We raden aan de zaaien vlak voordat je gaat planten. Als je ver van tevoren zaait, kun je namelijk de ontkiemende zaden beschadigen bij het planten. Inzaaien na het planten kan lastig kan zijn, aangezien we aanraden dicht op elkaar te planten waarna je er moeilijk met machines of hark bij kan. De bloemenzee voorkomt ontwikkeling van planten zoals distels en zuring, die bij boeren vaak ongewenst zijn. Zo hebben de bomen meer overlevingskans en het levert meteen het eerste jaar al een enorme bijdrage aan de biodiversiteit en het ziet er meteen als prachtig uit. In het derde jaar sluit de boomkroon zich over de bloemen en dan zullen deze verdwijnen. Maar tegen die tijd hebben je bomen en struiken bessen en bloemen.

Zaailingen snoeien?

Als je de bomen heel dicht op elkaar hebt geplant, kan het een goed idee zijn om na 3-4 jaar de snel groeiende bomen die weinig bijdrage leveren voor insecten (zoals de esdoorn) een beetje terug te snoeien om andere bomen en struiken licht te geven. Je kan ook kiezen om na een paar jaar een gedeelte weer te verplanten en ergens anders nog meer natuur te creëren. Niks doen en de natuurlijke selectie zijn gang laten gaan kan ook, maar is niet altijd de beste optie voor insecten en vogels. Bij het snoeien van bomen is er één uiterst belangrijke stelregel; snoei ABC-bomen niet

in het voorjaar. In deze groep vallen de volgende soorten de *Acer* (esdoorn), de *Betula* (berk), de *Carpinus* (haagbeuk), de *Juglans* (notenboom) en de *Vitis* (druif). Dit zijn allemaal bomen die erg gevoelig zijn voor bloeden, dit houdt in dat er sappen uit de boom stromen na het snoeien. Dit zorgt ervoor dat de boom verzwakt en gevoelig wordt voor ziektes en aantastingen. Om dit te voorkomen mogen deze bomen alleen gesnoeid worden wanneer zij volledig in het blad staan, dus snoei deze bomen in de zomer!

Als u een notenboom heeft en uw wilt de opbrengst van de

noten niet verminderen is het aan te raden de boom direct na de oogst te snoeien. Verder is het snoeien van uw bomen een kwestie van voorkeuren. Wilt u ergens meer licht creëren snoei dan simpelweg de tak die het licht blokkeert. Nog een tip: veel mensen knippen takken halverwege af waardoor er een lelijke kapstok van een boom ontstaat. Veel mooier en beter voor de boom is om lange takken er in zijn geheel bij de stam af te knippen of te zagen en kleinere takken over de houden zodat ook de vorm van de boom te behouden blijft.

EEN KIJKJE VOORUIT

In het plantseizoen 2021-2022 willen we doen wat afgelopen winter door corona niet lukte: 1 miljoen bomen en struiken verplanten! In Nederland. Maar omdat de Meer Bomen Nu methode in het buitenland net zo goed kan werken, doen we wat kleine uitstapjes naar het buitenland.

Dat wordt een hele opgave, maar ons vertrekpunt ziet er een stuk beter uit, want we hebben al een geweldig groot netwerk opgebouwd van ruim 2000 vrijwilligers en enthousiaste boswachters, organisaties en gemeenten in het hele land.

Bovendien kunnen we nu al een sluier oplichten over nieuwe samenwerkingspartners. *IVN Natuureducatie* heeft vele natuurgidsen waarvan er veel kunnen optreden als oogstbegeleiders. Deze natuurkenners kunnen immers in de winter de bomen en struiken aan de knoppen herkennen. Bovendien kunnen de vele regiogroepen een coördinerende rol op zich nemen.

Met *Operatie Steenbreek* hopen we een goede ingang te krijgen in vele gemeenten waar we gezamenlijk aan de slag kunnen om meer tegels te vervangen door zelf geoogst groen.

De samenwerking met *Boer en Natuur* levert hopelijk honderden nieuwe plantlocaties. De 11.000 aangesloten boeren zijn lid van een agrarische natuurvereniging en snappen dat bomen en struiken belangrijk zijn. Vaak zijn er voor hun wel subsidies voor bomen beschikbaar, maar dat zijn ingewikkelde trajecten met veel papierwerk. Onze hulp is veel laagdrempeliger!

Met *Life Terra* gaan we een stapje over de grens zetten. In Duitsland en België gaan we twee (ver)plantpilots organiseren.

Meestal kijken mensen uit naar de zomervakantie, maar laat voor ons het plantseizoen maar beginnen!

MET DANK AAN

Hoewel de campagne zoveel mogelijk draaide op vrijwilligers en gratis plantgoed, maakten we natuurlijk wel kosten. Onder andere voor de website, gemaakte uren, transport, en materieel.

Grote dank daarom aan de vele mensen die hebben gedoneerd en speciale dank aan:

Nabuurs Supply Chain Solutions: vanaf de perenboom actie tot einde winter leenden we gratis vrachtwagens van Nabuurs.

Garnier: Garnier is bezig met een duurzaamheidsslag in haar producten, maar wil ook CO₂ compenseren. Een gulle bijdrage stelde ons in staat om alle vrijwilligers van materieel zoals spades en zagen te voorzien.

Triodos Foundation: voor zes hectare aan bloemenzee onder de nieuwe bomen van Caring Farmers.

Park 2020: gratis vergaderen voor het bomenteam.

Ministerie LNV: met een startbedrag konden wij de website bouwen en bijhouden, bijeenkomsten organiseren en informatieve flyers ontwikkelen.

NOVOTEL: gratis bijeenkomsten met boswachters en groenbeheerders.

Klimaatroute: gratis parkeren en laden in Amsterdam.

Mister Green: voor de topaanbieding voor de twee Tesla's.

GEM Bloemendalerpolder: met deze aanne-mer plantten we vele bomen in Weespersluis, en kregen een bijdrage voor de spades.

COLOFON

Website

www.meerbomen.nu

Volg ons

 @MeerbomenN

 instagram.com/MeerBomenNu

 facebook.com/MeerBomenNu

Tekst

Josephine Schuurman, Marga Witteman, Hanneke van Ormondt, Frans Timmermans, Bart van Veen, Christiaan de Vries, Esmee ter Heurne, Franke van der Laan, Tsjeard Hofstra, Irma van Die, Bonnie Snoek

Grafische vormgeving

Jessey Woodley

Fotografie

John van Loon, Eslin Cohen Stuart, Hanneke van Ormondt, Marco Buschman, Manou van der Noort, Mirjam van Kessel, Cruydhoeck, Staatsbosbeheer, Saxifraga, Europese Unie

Uitgave

Juni 2021

Productie

Drukkerij Groenprint, Rotterdam

Samen zetten we de wereld in bloei!

Cruydt-Hoeck wil een centrale partner zijn in het herstellen van de balans tussen mens en leefomgeving. Niet alleen door het kweken van inheemse planten en zaden, maar ook door kennis te verspreiden en de bewustwording te vergroten over biodiversiteit. Om de biodiversiteit echt te verbeteren is een integrale benadering essentieel. Laten we niet alleen bloemenweides creëren, maar ook inheemse bomen en struiken planten, waterpoelen realiseren en het bodemleven verbeteren. Laten we inzetten op het verbeteren van de totale biotoop en ecosystemen voor mensen, dieren, insecten en vogels.

Cruydt-Hoeck is kweker en leverancier van inheemse planten en zaden sinds 1978. Op natuurvriendelijke wijze en met aandacht voor de werking van ons ecosysteem, telen wij een groot assortiment inheemse plantenzaden. Binnen ons teeltproces hechten wij waarde aan de regionale oorsprong: we verzamelen met respect voor de natuur, op ecologisch passende wijze en mét toestemming van de betreffende landeigenaren, zeer kleinschalig zaden uit de natuur die we vervolgens gebruiken om te vermeerderen op onze teeltvelden.

In onze webwinkel bieden wij voor iedere grondsoort en ecologische situatie passende zaden, zadenmengsels en planten aan. Zomaar een willekeurig zadenmengsel zaaien in natuurgebieden, bossen of het buitengebied raden wij echter af. Vraag in deze gevallen onze bloemenweideadviseurs om advies.

Wij leveren zaden, zadenmengsels en planten aan overheden, (groen)aannemers, hoveniersbedrijven en particulieren voor de aanleg van inheemse bloemenweides en ecologisch groen. We zien ook u graag op www.cruydt hoeck.nl!

**Ontdek waarom wij
de wereld in bloei
willen zetten!**

Cruydt Hoeck
WILDEBLOEMENZADEN